

Frequently Asked Questions

COVID-19 Vaccination

'Oku ou mo'ua he COVID-19. Teu huhu malu'i 'a fe?

Kapau 'oku te'eki ai ke fai hao huhu, 'e fai ho huhu 'uluaki he 'uike 'e 4 hili ho'o 'ata mei he MIQ, pea huhu hono 2 hili e 'uike 'e 6 mei he 'aho ho 'uluaki huhu.

Kapau ne 'osi fai ho 'uluaki huhu kimu'a pea ke mo'ua he COVID-19, 'e fai ho huhu hono ua he 'uike 'e 4 hili ho'o 'ata mei he MIQ pe koe Hotele na'e fakamavahe'i koe ki ai.

Kapau ne fakatou lava e ongo huhu ia kimu'a pea ke mo'ua he COVID-19, 'oku 'ikai ke fiema'u koe keke toe huhu.

Koe tokotaha fetu'utaki ofi au(close contact). Teu huhu malu'i 'a fe?

Kapau koe tokotaha fetu'utaki ofi koe ki ha taha 'oku mo'ua he COVID-19 'e lava ke fai ho huhu hili e 'aho e 14 ho'o nofo fakamavehi'i. 'Oku fiema'u ke nekativi e ola ho sivi Covid-19, pea 'ikai ke 'asi ha ngaahi faka'ilonga.

'E huhu malu'i fakaku hoku famili?

'E lava 'o huhu malu'i 'a kinautolu ho famili 'oku ta'u 12 mo lahi hake, pea 'oku 'ikai kenau nofo fakamavahe'i(isolation). 'E lava keke 'alu ki ha senita huhu malu'i (vaccination centre) pē ki ha feitu'u 'oku te faka'uli atu pe 'o huhu malu'i ai (drive through) pē ko ha'o telefoni ki he Pacific vaccination line 0800 21 12 21. Pē ko ho'o telefoni ki he COVID-19 Vaccination Healthline 'i he 0800 282926. Teke toe lava foki o puka online <https://bookmyvaccine.covid19.health.nz/>

Fēfē kapau koe tokotaha fetu'utaki ofi au pea nē 'osi lava lelei hoku huhu malu'i?

Tatau ai pē kapau kuo lava lelei ho huhu malu'i, kuopau keke kei nofo fakamavahe'i he 'aho 'e 14. 'Oku malu'i lelei koe 'e he huhu malu'i mo malu'i ke 'oua teke puke 'o fakatu'utamaki, kā 'oku 'ikai ke 'i ai ha huhu malu'i ia 'e pēseti 'e 100 'ene ngāue. Teke kei mātu'utamaki pē koe 'o puke, pē fakamāfola e vailasi ki he kakai kehe, tatau ai pē kapau na'e 'ikai ke lahi ho'o puke he Covid-19.

Fakamatala tanaki atu:

Telefoni ki he Healthline: 0800 358 5453 (sēvesi ta'etotongi,fa'ahinga taimi pē, 'i ai moe fakatonulea). Teke toe lava foki 'o vakai ki he Unite COVID website moe ngaahi liliu lea kehekehe moe fale'i ki he nofo fakamavahe'i [advice on self-isolation](#), pe ki he www.arphs.health.nz or www.covid19.govt.nz.

Ngaahi Fakamatala fekau'aki moe Covid-19

Koe tokotaha fetu'utaki ofi au, koe ha e me'a teu fai?

'Oku 'i ai e me'a 'e 4 'oku fiema'u keke fai kapau koe tokotaha fetu'utaki ofi koe.

1. Nofo ma'u 'i 'api, fakamama'o mei he toenga homou 'api pea ke muimui ki he ngaahi fale'i 'a e Potungae Mo'ui. 'Oku fiema'u keke nofo 'i 'api kae 'oleva kuo 2 e nekativi e ola 'a ho'o sivi pea faka'ata mai koe 'e he Potungae Mo'ui.
2. 'Alu 'o sivi he vave taha, toe sivi 'i he 'Aho 5, moe 'Aho 12. 'Oku lisi atu ['i heni](#) e ngaahi senita sivi 'i homou feitu'u, pe 'i he [Prepare Pacific](#) site pe 'i he Facebook
3. Fakapapau'i 'oku nofo mavahevahe ho famili kae 'oleva kuo nekativi e ola ho sivi.
4. Fakafetu'utaki 'o fakaha ki he Public Health fekau'aki mo ha fa'ahinga me'a 'oku ke fiema'u pea moho famili ke lava lelei ai ho'omou nofo 'i 'api pea mo malu'i ai e kakai kehe.

Vakai e ngaahi fakamatala 'i he <https://www.arphs.health.nz/public-health-topics/covid-19/for-cases-and-contacts/>

'Oku 'uhinga e nofo fakamavahe'i (self-isolation), ki he ha?

Kuopau keke nofo mavahe meia kinautolu 'oku mou nofo fakataha 'i 'api. 'E tokoni 'eni ke malu'i kinautolu ke 'oua tenau puke. 'Oua teke mavahe mei 'api 'i ha fa'ahinga 'uhinga, tukukehe kapau ko ha'o 'alu 'o sivi. Telefoni ki he Healthline, ta'etotongi 'i he 0800 358 5453 ke fale'i koe kapau 'oku ke ongo'i puke. 'Oua teke 'alu 'o huhu malu'i, pe teke 'alu ki he ngaue pe ki he ngaahi falekoloa. Feinga keke fakamama'o mei he ngaahi loki 'oku 'i ai e kakai kehe. Ke toe ma'u ha ngaahi fakamatala fekau'aki moe nofo fakamavahe'i (self-isolation), vakai ki he link <https://covid19.govt.nz/health-and-wellbeing/protect-yourself-and-others-from-covid-19/stay-home-if-youre-sick/#when-to-stay-home>

Koe ha e me'a 'e fai 'e hoku famili?

Kuopau ke nofo ho famili 'i 'api, ka kuopau kenau nofo fakataha pe kinautolu ia. 'E 'ikai lava kenau mavahe mei 'api kae 'oleva kuo ma'u mai e ola ho sivi 'Aho 5, 'oku nekativi. 'E telefoni 'atu e Potungae Mo'ui 'o vakai'i ha me'a 'oku ke fiema'u mo tali ha'o fehu'i 'oku ke tokanga ki ai.

Koe ha e me'a teu fai kapau neu 'i ha feitu'u 'oku vakai'i ai e mahaki(location of interest)?

Koe ngaahi feitu'u 'oku vakai ai e mahaki (location of interest) koe ngaahi feitu'u ia na'e 'i ai e tokotaha 'oku puke he COVID-19.

Kapau teke fanongo na'a ke 'i he feitu'u na'e 'i ai e COVID-19 (hange koe falelotu), vakai'i e website 'a e Potungae Mo'ui pe kuo lisi e feitu'u ko 'eni koe 'location of interest'. 'E fakahinohino 'atu 'e he website ho'o me'a ke fai moe ha e loloa hono fiema'u nofo 'i 'api. Teke lava 'o telefoni ki he Healthline 'i he 0800 358 5453 ke fale'i koe kapau 'oku ke veiveia he me'a keke fai.

keke

Kā positivi e ola 'o 'eku sivi COVID, koe hā e me'a 'e hoko?

'E fiemau leva ia keke 'alu ki ha feitu'u tauhi fakamavahe'i ai koe, hange koe Jet Park pē koe Novotel, kemau lava ai 'o tokanga lelei koe mo fakatolia'i ho'o ngaahi fiema'u fakamou'i lelei. 'E fakafetu'utaki atu e Feitu'u ko 'eni 'i loto he houa 'e 24 kemou fokotu'utu'u ai hono 'ave koe ki ai moe Feitu'u teke 'alu ki ai.

'E fakapapau'i 'e he Potungaue Mo'ui ke fakafaingamalie'i ke ma'u kotoa e ngaahi faito'o mo ha ngaahi me'a mahu'inga kehe teke fiema'u. Tenau tala atu kia koe fekau'aki mo ha taha 'i ho famili e ngalingali ke nofo mo koe 'i he feitu'u tauhi fakamavahe'i (managed isolation). Lava 'o kau heni moe fanau 'oku ke kei tokanga'i. 'E vakai'i 'e he Potungaue Mo'ui ho'o tu'unga mo'ui lelei mo fokotu'utu'u kotoa ho ngaahi sivi Covid.

'E talanoa e Potungaue Mo'ui mo ho famili 'i 'api, ke fakapapau'i 'oku 'i ai 'enau me'atokoni, faito'o mo ha toe me'a mahu'inga kehe.

Kā nekativi e ola 'o 'eku sivi, koe hā e me'a 'e hoko?

Kapau 'e nekativi e ola ho sivi 'Aho 5, 'e kei fiema'u pe keke nofo mavahe kae 'oleva kuo nekativi e ola ho sivi hoko – sivi 'Aho 12. Kapau e nekativi e sivi ko 'eni 'e lava keke mavahe mai mei he nofo fakamavahe'i hili e 'aho 'e 14, makatu'unga 'oku ke mo'ui lelei mo faka'atā koe 'e he Potungaue Mo'ui.

Koe hā e me'a 'e hoko kapau teu puke?

Kapau teke ongo'i puke pē 'e ongo'i puke ha taha 'i ho famili, kataki 'alu o sivi. Telefoni ki he Healthline 'i he 0800 358 5453 pe ko ho'o toketā kemo talanoa.

Ngaahi faka'ilonga 'o e COVID -19 fa'a kau ai e taha pē lahi hake 'i he ngaahi me'a 'i lalo – pē koe ongo'i ha fa'ahinga puke kehe.

* mafatua moe lele e ifu, tale fo'ou pē kovi ange e tale, mamahi e kiam mofi meimei 38°C, nounou e manava, mole fakataimi e nanamu pe ko 'ene lilium fakalele, langa'ulu, felangaaki e uoua pe koe felangaaki e sino, tokakovi mo lua.

Koe ha e me'a 'e hoko kapau kuo ma'u au 'e he Covid-19?

'E fakafetu'utaki atu e taha 'o e Kaungaue 'a e Potungaue Mo'ui 'o tala atu 'oku ke puke he COVID-19. 'Oku fiema'u ke fakamavahe'i koe, ke 'oua 'e mafola e vailasi ki ha taha kehe. 'E tokoni ho'o nofo fakamavahe'i (isolation) ke malu ai ho famili pea moe komiuniti.

'I he MIQ, 'e'i ai ho loki mohe, falesi'i/fale kaukau pea moe TV. 'E 'oatu kotoa ho'o ngaahi me'atokoni he ngaahi houa kai pea mo ha'o sineki, faingamalie ki he Wi-Fi 'initaneti ta'etotongi pea moe faingamalie ke fo ho vala.

'E fokotu'utu'u 'e he Potungāue Mo'ui hono 'ave koe ki he MIQ. 'Oku ['i heni](#) e ngaahi fakamatala ke tokoni atu keke mahino'i e ngaahi keke 'alu mo 'ilo e me'a 'e hoko 'i ho'o a'u ki ai.